

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

14. května 2009 *

Ve věci C-180/06,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článků 68 ES a 234 ES, podaná rozhodnutím Oberlandesgericht Wien (Rakousko) ze dne 29. března 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 7. dubna 2006, v řízení

Renate Ilsinger

proti

Martinu Drescherovi, jednajícímu jako správce konkurzní podstaty společnosti Schlank & Schick GmbH,

SODNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, M. Ilešič, A. Tizzano, E. Levits a J.-J. Kasel (zpravodaj), soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. července 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M. Drescherse jednajícího jako správce konkurzní podstaty společnosti Schlank & Schick GmbH A. Mattem, Rechtsanwalt,

- za rakouskou vládu E. Riedlem, S. Zeichen a M. Ruffenstein, jako zmocněnci,

- za českou vládu T. Bočkem a M. Smolkem, jako zmocněnci,

- za španělskou vládu M. Sampolem Pucurullem a B. Plaza Cruz, jako zmocněnci,

- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- za slovinskou vládu T. Mihelič, jako zmocněnkyní,

- za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud-Joët, S. Grünheid a W. Bogensbergerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. září 2008,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi R. Ilsinger, rakouskou státní příslušnicí s bydlištěm v St. Pölten (Rakousko), a M. Dreschersem, jednajícím jako správce konkurzní podstaty Schlank & Schick GmbH (dále jen „Schlank & Schick“), společnosti provozující zásilkový prodej založené podle německého práva se sídlem v Cáchách (Německo), na kterou byl prohlášen konkurz, přičemž předmětem tohoto sporu je žaloba směřující k určení, že uvedená společnost je povinna vyplatit R. Ilsinger výhru.

Právní rámec

Nařízení č. 44/2001

3 Pravidla o příslušnosti stanovená nařízením č. 44/2001 jsou uvedena v kapitole II tohoto nařízení, kterou tvoří články 2 až 31.

4 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který patří do uvedené kapitoly II oddílu 1, nazvaného „Obecná ustanovení“, uvádí:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

5 Článek 3 odst. 1 uvedeného nařízení, který se nachází v témže oddíle 1, stanoví:

„Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

6 V člancích 5 až 22 nařízení č. 44/2001, které tvoří oddíly 2 až 6 kapitoly II tohoto nařízení, jsou stanovena pravidla zvláštní, imperativní nebo výlučné příslušnosti.

7 Článek 5 nařízení č. 44/2001, který se nachází v kapitole II oddíle 2 tohoto nařízení, nazvaný „Zvláštní příslušnost“, tak stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována,

1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn;

b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

– v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,

– v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty,

c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a);

[...]

8 Třináctý bod odůvodnění nařízení č. 44/2001 uvádí:

„Pokud se týče [...] spotřebitelských [...] smluv, měla by být slabší strana chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou jejím zájmem příznivější než obecná pravidla.“

9 V téže kapitole II nařízení č. 44/2001 tak články 15 až 17 tvoří oddíl 4, nazvaný „Příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv“.

10 Článek 15 odst. 1 uvedeného nařízení má následující znění:

„Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5),

a) jedná-li se o koupi movitých věcí na splátky;

b) jedná-li se o půjčku návratnou ve splátkách nebo o jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí nebo

- c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“
- 11 Podle odstavce 3 téhož článku 15 se „[t]ento oddíl [...] nevztahuje na přepravní smlouvy, kromě případu, kdy smlouva poskytuje kombinaci dopravy a ubytování zahrnutou v ceně“.
- 12 Podle čl. 16 odst. 1 nařízení č. 44/2001 „[s]potřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, na jehož území má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel“.
- 13 Od tohoto pravidla o příslušnosti je možné se odchýlit pouze při dodržení podmínek stanovených v článku 17 uvedeného nařízení.
- 14 Z bodů odůvodnění nařízení č. 44/2001 vyplývá, že toto nařízení navazuje na úmluvu ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32; Zvl. vyd. 19/04, s. 42), ve znění úmluvy ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (Úř. věst. L 304, s. 1 a – pozměněné znění – s. 77), úmluvy ze dne 25. října 1982 o přistoupení Řecké republiky (Úř. věst. L 388, s. 1), úmluvy ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky (Úř. věst. L 285, s. 1) a úmluvy ze dne 29. listopadu 1996 o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království (Úř. věst. 1997, C 15, s. 1, dále jen „Bruselská úmluva“). Svým vstupem v platnost dne 1. března 2002 toto nařízení nahradilo Bruselskou úmluvu ve vztazích mezi členskými státy s výjimkou Dánského království.

- 15 V devatenáctém bodu odůvodnění nařízení č. 44/2001 Rada Evropské unie zdůraznila nezbytnost zajistit návaznost mezi Bruselskou úmluvou a tímto nařízením, a to i pokud jde o výklad, který v souvislosti s odpovídajícími ustanoveními této úmluvy provedl Soudní dvůr.

Bruselská úmluva

- 16 Pravidla o příslušnosti stanovená Bruselskou úmluvou jsou uvedena v hlavě II této úmluvy, která se skládá z článků 2 až 24.

- 17 Článek 2 první pododstavec Bruselské úmluvy, který je součástí hlavy II této úmluvy, oddílu 1 nazvaného „Obecná ustanovení“, stanoví následující základní pravidlo:

„Nestanoví-li tato úmluva jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého smluvního státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto smluvního státu.“

- 18 Článek 3 první pododstavec Bruselské úmluvy, který se nachází v témže oddíle, stanoví:

„Osoby, které mají bydliště na území některého smluvního státu, mohou být u soudů jiného smluvního státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 6 této kapitoly.“

19 V člancích 5 až 18 Bruselské úmluvy, které tvoří oddíly 2 až 6 hlavy II této úmluvy, jsou stanovena pravidla zvláštní, imperativní nebo výlučné příslušnosti.

20 Podle článku 5 uvedeného v oddíle 2, nazvaném „Zvláštní příslušnost“, hlavy II Bruselské úmluvy:

„Osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být v jiném smluvním státě žalována

1) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn; [...]

[...]“

21 V téže hlavě II Bruselské úmluvy články 13 až 15 této úmluvy tvoří oddíl 4, nazvaný „Příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv“.

22 Článek 13 první pododstavec Bruselské úmluvy zní takto:

„Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené osobou pro účel, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti, dále jen ‚spotřebitel‘, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 odst. 5:

- 1) jedná-li se o koupi movitých věcí na splátky;

- 2) jedná-li se o půjčku návratnou ve splátkách nebo o jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí nebo

- 3) u jiných smluv, jejichž předmětem je poskytnutí služeb nebo movité věci, jestliže:
 - a) ve státě bydliště spotřebitele předcházela uzavření smlouvy zvláštní, výslovně jemu určená nabídka nebo reklama

 - a

 - b) spotřebitel v tomto státě učinil nezbytné právní úkony směřující k uzavření smlouvy.“

23 Článek 13 třetí pododstavec Bruselské úmluvy stanoví, že „[t]ento oddíl se nepoužije na smlouvy o přepravě“.

- 24 Podle čl. 14 prvního pododstavce Bruselské úmluvy „[s]potřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů smluvního státu, na jehož území má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel“.
- 25 Od tohoto pravidla o příslušnosti je možné se odchýlit pouze při dodržení podmínek stanovených v článku 15 Bruselské úmluvy.

Vnitrostátní právní úprava

- 26 Ustanovení § 5j zákona o ochraně spotřebitele (Konsumentenschutzgesetz), ve znění zákona o smlouvách uzavřených na dálku (Fernabsatzgesetz, BGBl. I, 185/1999, dále jen „KSchG“), kterým byla do rakouského právního řádu provedena směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (Úř. věst. L 144, s. 19; Zvl. vyd. 15/03, s. 319), které vstoupilo v platnost dne 1. října 1999, stanoví:

„Podniky, které zasílají určitým spotřebitelům přísliby výhry nebo další podobné zprávy, napsané tak, že vyvolávají dojem, že spotřebitel vyhrál určitou cenu, musí tuto cenu spotřebiteli vydat; tato cena může být rovněž požadována soudní cestou.“

- 27 Ze spisu, který předkládající soud předal Soudnímu dvoru, vyplývá, že cílem uvedeného § 5j je přiznat právo na žalobu spotřebiteli za účelem soudního vymáhání „příslibu výhry“, pokud je spotřebitel uveden v omyl skutečností, že ho podnikatel osobně

kontaktoval a vyvolal u něho dojem, že vyhrál cenu, zatímco skutečný cíl uvedeného postupu spočívá v uskutečnění objednávky zboží nebo služeb nabízených tímto podnikatelem. V zájmu účinné ochrany proti takovýmto praktikám tak spotřebitel má právo domáhat se splnění tohoto příslibu občanskoprávní cestou, tak jako by mu podnikatel uvedenou cenu příslibil právně závazným způsobem. Za tímto účelem se vytváří fikce existence právního vztahu mezi uvedeným podnikatelem a dotčným spotřebitelem.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 28 Ze spisu ve věci v původním řízení vyplývá, že dne 19. srpna 2002 dostala R. Ilsinger na svou soukromou adresu v zalepené obálce osobní dopis od společnosti Schlank & Schick. Obálka, na které byly uvedeny nápisy „důležité dokumenty!“, „prosím okamžitě otevřete“ a „osobní“, obsahovala zejména zprávu adresovanou osobně paní R. Ilsinger, na jejímž základě se posledně uvedená mohla domnívat, že vyhrála cenu ve výši 20 000 eur.
- 29 Následující den R. Ilsinger za účelem vyplacení příslibené výhry oddělila kupón s identifikačním číslem, který byl připnut na přiložené obálce, přilepila ho tak, jak bylo v dopise požadováno, na „certifikát, jímž se požaduje výhra“, a zaslala ho společnosti Schlank & Schick.
- 30 Renate Ilsinger uvádí, že současně s tím učinila zkušební objednávku. Toto tvrzení je zpochybněno společností Schlank & Schick, která naopak uvádí, že dotčená žádné zboží neobjednala. Nesporné je naopak to, že vyplacení ceny, kterou tato posledně uvedená údajně vyhrála, nebylo na této objednávce závislé.

- 31 Dne 23. prosince 2002 podala R. Ilsinger, které ještě stále nebyla vyplacena požadovaná výhra, za tímto účelem žalobu u Landesgericht St. Pölten, v jehož obvodě má své bydliště. Její žaloba podaná proti společnosti Schlank & Schick byla založena na § 5j KSchG ve spojení s čl. 16 odst. 1 nařízení č. 44/2001.
- 32 Společnost Schlank & Schick vznesla námitku nepřislušnosti uvedeného soudu, ve které v podstatě tvrdila, že ustanovení článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001 nejsou použitelná ve sporu, který byl tomuto soudu předložen k rozhodnutí, protože předpokládají existenci úplatné smlouvy, která ovšem v projednávaném případě chybí. Účast na výherní hře nebyla závislá na podání objednávky ani na nezávazné zkušební objednávce s právem vrácení zboží. Renate Ilsinger krom toho žádné zboží neobjednala, a nemůže tedy uplatňovat ochranu jako spotřebitelka. Schlank & Schick dodává, že i za předpokladu existence nároku smluvní povahy podle čl. 5 odst. 1 nařízení č. 44/2001 by rakouské soudy nebyly příslušné, protože místo plnění údajného závazku by se nacházelo v Německu.
- 33 Po zahájení konkurzního řízení na majetek společnosti Schlank & Schick M. Dreschers jakožto správce konkurzní podstaty této společnosti tuto argumentaci převzal a navrhl v řízení pokračovat.
- 34 Usnesením ze dne 15. června 2004 zamítl Landesgericht St. Pölten námitku nepřislušnosti podanou společností Schlank & Schick a rozsudkem ze stejného dne ve věci samé zamítl návrh R. Ilsinger a rozhodl, že vyplacení výhry nebo účast na udělení ceny, která byla přislíbena společností Schlank & Schick, nebyla podmíněna závaznou objednávkou zboží, a proto otázka, zda dotčená učinila, nebo neučinila zkušební objednávku, je nepodstatná.

- 35 Oba účastníci řízení podali proti těmto rozhodnutím opravný prostředek u předkládajícího soudu.
- 36 Po konstatování, že v projednávaném případě je splněna podmínka uvedená v čl. 68 odst. 1 ES, považuje Oberlandesgericht Wien výklad čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 za nezbytný pro vydání svého rozhodnutí.
- 37 Je totiž třeba určit, zda se posledně uvedené ustanovení může vztahovat na takovou žalobu, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, pokud cílem klamavého příslibu výhry je pobídnutí k uzavření smlouvy o koupi movitých věcí, a tedy příprava spotřebitelské smlouvy, i když mezi stranami ještě neexistuje žádná synalagmatická smlouva.
- 38 Podle předkládajícího soudu se článek 15 nařízení č. 44/2001 nevztahuje výslovně na takovou smlouvu, takže se zdá možné připustit existenci příslušnosti z titulu smlouvy uzavřené se spotřebitelem ve smyslu uvedeného článku, a to i tehdy, pokud spotřebitel učinil pouze zkušební objednávku, aniž by však k tomu byl podnikatelem zavázán, nebo pokud neučinil vůbec žádnou objednávku, tak jak uvádí Schlank & Schick.
- 39 Za těchto podmínek se Oberlandesgericht Wien rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Představuje právo přiznané § 5j [...] KSchG [...], které spotřebiteli umožňuje domáhat se vůči podnikům zdánlivé výhry soudní cestou v případě, že tyto podniky

zasílají (nebo zaslaly) určitým spotřebitelům příslib výhry nebo jiné podobné zprávy, jejichž formulace může (nebo mohla) svou povahou u spotřebitele vyvolat dojem, že vyhrál určitou cenu, aniž by výhra byla podmíněna objednáním zboží nebo alespoň zkušební objednávkou a také žádná objednávka zboží nenásledovala, avšak výhra byla příjemcem zprávy vyžadována, ve smyslu nařízení [...] č. 44/2001, [...] nárok smluvní povahy nebo jemu na roveň postavený nárok podle čl. 15 odst. 1 písm. c) [uvedeného] nařízení [...]

2) V případě záporné odpovědi na první otázku:

Existuje nárok ve smyslu čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení [...] č. 44/2001, pokud nárok na vyplacení výhry nebyl podmíněn objednávkou zboží, avšak příjemce zprávy zboží přesto objednal?“

K předběžným otázkám

⁴⁰ Podstatou obou otázek předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda je nutno pravidla o příslušnosti stanovená nařízením č. 44/2001 vykládat v tom smyslu, že žaloba, kterou se spotřebitel domáhá, aby bylo společnosti provozující zásilkový prodej uloženo vyplacení výhry, kterou zdánlivě vyhrál, aniž by vyplacení této výhry záviselo na objednání výrobků nabízených touto společností k prodeji, je smluvní povahy ve smyslu čl. 15 odst. 1 písm. c) uvedeného nařízení, případně za podmínky, že spotřebitel takovouto objednávku přesto učinil.

- 41 Aby bylo možné rozhodnout o těchto otázkách, je nejprve nutno poukázat na to, že v rozsahu, ve kterém nyní nařízení č. 44/2001 ve vztazích mezi členskými státy s výjimkou Dánského království nahradilo Bruselskou úmluvu, platí výklad této úmluvy provedený Soudním dvorem i pro toto nařízení, pokud je možno považovat jeho ustanovení a ustanovení Bruselské úmluvy za rovnocenná. Je třeba dodat, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 zaujímá v systému, který byl vytvořen tímto nařízením, jak vyplývá z jeho třináctého bodu odůvodnění, stejné místo a plní stejnou funkci ochrany slabší strany jako čl. 13 první pododstavec bod 3 Bruselské úmluvy.
- 42 Pokud jde o Bruselskou úmluvu, je nutno připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že se čl. 13 první pododstavec bod 3 vztahuje na žalobu, kterou se spotřebitel, který v místě svého bydliště obdržel zásilku od podnikajícího prodejce, jež měla pobídnout k objednávce zboží nabízeného za jím určených podmínek, a který takovéto zboží ve smluvním státě, v němž má bydliště, skutečně objednal, na tomto prodejci domáhá vydání zdánlivě vyhrané ceny (rozsudek ze dne 11. července 2002, Gabriel, C-96/00, Recueil, s. I-6367, body 53, 55, 59 a 60).
- 43 V bodech 48 až 52 uvedeného rozsudku Gabriel Soudní dvůr totiž jednak uvedl, že podmínka pro použití čl. 13 prvního pododstavce bodu 3 Bruselské úmluvy týkající se existence „smlouvy uzavřené“ spotřebitelem s podnikajícím prodejcem ve smyslu tohoto ustanovení byla v tehdy projednávaném případě splněna, a opíral se přitom o okolnost, že shoda vůle obou stran, ke které došlo nabídkou zboží učiněnou podnikem provozujícím zásilkový prodej a přijetím této nabídky spotřebitelem při jeho následné objednávce těchto výrobků, vedla ke vzniku smlouvy uzavřené mezi těmito stranami, která se vyznačovala oboustrannými a vzájemně na sobě závislými závazky

mezi těmito posledně uvedenými stranami a týkala se některého z předmětů popsaných v uvedeném ustanovení, v tehdy projednávaném případě dodání movitých věcí.

44 V bodech 38 a 54 až 58 výše uvedeného rozsudku Gabriel Soudní dvůr dále rozhodl, že příslib výhry byl nerozlučně spjat s objednávkou zboží, a tedy s uzavřením úplatné smlouvy, takže žalobu, kterou se spotřebitel domáhá, aby bylo podnikajícímu prodejci uloženo vydání zdánlivě vyhrané ceny, musí být možné podat u téhož soudu, který je příslušný pro rozhodnutí o smlouvě uzavřené uvedeným spotřebitelem, aby tak bylo v co největším možném rozsahu zabráněno tomu, že pro jednu a tu samou smlouvu bude příslušných více soudů.

45 Je třeba rovněž připomenout, že v bodech 37, 38 a 44 rozsudku ze dne 20. ledna 2005, Engler (C-27/02, Sb. rozh. s. I-481) Soudní dvůr naopak vyloučil použití téhož čl. 13 prvního pododstavce bodu 3 Bruselské úmluvy v případě, kdy spotřebitel požadoval vyplacení přislíbené výhry, získání údajně vyhrané ceny ale nezáviselo na podmínce, že spotřebitel objedná zboží společnosti provozující zásilkový prodej, a spotřebitel ve skutečnosti žádnou objednávku neučinil.

46 Soudní dvůr opřel toto rozhodnutí o okolnost, že v tomto případě zaslání dopisu obsahujícího klamavý příslib výhry nevedl k uzavření smlouvy mezi spotřebitelem a společností provozující zásilkový prodej, protože nebyla učiněna žádná objednávka výrobků nabízených k prodeji touto společností, použití čl. 13 prvního pododstavce bodu 3 Bruselské úmluvy ale, jak vyplývá již z jeho znění, závisí na různých podmínkách, ke kterým patří právě uzavření takovéto smlouvy spotřebitelem (výše uvedený rozsudek Engler, body 36 až 38 a bod 40).

- 47 Podle Soudního dvora je toto řešení ještě posíleno místem, které pravidla o zvláštní příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv uvedená v člancích 13 až 15 Bruselské úmluvy zaujímají v systému stanoveném touto úmluvou; tato pravidla musejí vést k restriktivnímu výkladu uvedených článků, přičemž tento výklad nesmí jít nad rámec případů výslovně předpokládaných touto úmluvou. Cíl, který představuje základ těchto ustanovení, totiž zajištění přiměřené ochrany spotřebiteli jako domnělé slabší straně, nedovoluje dojít k jinému výsledku (výše uvedený rozsudek Engler, body 39 a 41 až 43).
- 48 Nicméně je nutno konstatovat, že znění čl. 15 odst. 1 nařízení č. 44/2001, o jehož výklad v rámci projednávání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud žádá, není ve všech bodech totožné se zněním čl. 13 prvního pododstavce Bruselské úmluvy.
- 49 Konkrétně platí, že zatímco uvedený čl. 13 první pododstavec omezoval rozsah působnosti bodu 3 tohoto ustanovení na smlouvy, „jejichž předmětem je poskytnutí služeb nebo movité věci“, čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 je koncipován obecnějším a širším způsobem.
- 50 Kromě některých přepravních smluv, které jsou podle čl. 15 odst. 3 uvedeného nařízení vyloučeny z rozsahu působnosti pravidel o příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv, se tak odst. 1 písm. c) tohoto článku vztahuje na všechny smlouvy, nezávisle na tom, co je jejich předmětem, které uzavřel spotřebitel s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti, v rámci takovýchto činností. Krom toho jsou zvláštní podmínky použití, které musí uvedené smlouvy splňovat a které byly podrobně vyjmenovány v čl. 13 prvním pododstavci písm. a) a b) Bruselské úmluvy, nyní uvedeny obecnějším způsobem v čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, aby tak byla vzhledem k novým komunikačním prostředkům a vzhledem k vývoji elektronického obchodu zajištěna lepší ochrana spotřebitelů.

51 Z toho plyne, že jestliže Soudní dvůr rozhodl, že použití čl. 13 prvního pododstavce Bruselské úmluvy je omezeno na smlouvy, které založily oboustranné a vzájemně na sobě závislé závazky stran, přičemž se mimo jiné opíral o znění tohoto ustanovení, které vychází z „poskytnutí služeb nebo movité věci“ (viz výše uvedené rozsudky Gabriel, body 48 až 50, jakož i Engler, body 34 a 36), rozsah působnosti čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 se již naopak zřejmě neomezuje na případy, v nichž strany uzavřely synalagmatické závazky.

52 Je však třeba konstatovat, že uvedený článek 15 se použije pouze tehdy, pokud má dotčená žaloba souvislost se smlouvou, která byla uzavřena mezi spotřebitelem a osobou provozující profesionální nebo podnikatelské činnosti.

53 Článek 15 nařízení č. 44/2001 podle znění úvodní části odstavce 1 i podle znění téhož odstavce písmene c) tohoto článku vyžaduje, aby byla spotřebitelem „uzavřena“ „smlouva“ s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti. Toto zjištění je krom toho posíleno názvem oddílu 4 kapitoly II tohoto nařízení, do kterého tento článek 15 patří, který upravuje „[p]říslušnost ve věcech spotřebitelských smluv“. Je třeba rovněž zdůraznit, že pokud jde o podmínku týkající se uzavření smlouvy, je článek 15 formulován v podstatě stejně jako článek 13 Bruselské úmluvy.

54 Pokud jde o uvedenou podmínku, je v rámci čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 sice myslitelné, že se jedna ze stran omezí na vyjádření svého přijetí, aniž by sama vůči druhé smluvní straně přijala jakýkoli právní závazek (viz bod 51 tohoto rozsudku). Aby existovala smlouva ve smyslu tohoto ustanovení, je nicméně nezbytné, aby posledně

uvedená strana na sebe takovýto právní závazek vzala tím, že předloží závaznou nabídku, která je, pokud jde o její předmět a rozsah, dostatečně jasná a přesná pro vznik smluvního vztahu, který předpokládá toto ustanovení.

- 55 Posledně uvedený požadavek je možno považovat za splněný pouze tehdy, pokud v rámci příslibu výhry, jako je ten, o který se jedná ve věci v původním řízení, existoval právní závazek uzavřený společností provozující zásilkový prodej. Jinými slovy musela posledně uvedená společnost jasně vyjádřit svou vůli být vázána takovýmto závazkem v případě jeho přijetí druhou stranou tím, že se prohlásila za bezpodmínečně připravenou vyplatit dotčenou cenu spotřebitelům, kteří o ni požádají. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda je tento požadavek splněn ve sporu, který mu byl předložen.
- 56 Pokud by tomu v projednávaném případě tak být nemělo, obchodní postup toho druhu, který je základem uvedeného sporu, nemůže být považován za postup, který je jako takový smluvní povahy nebo souvisí se smlouvou ve smyslu článku 15 nařízení č. 44/2001 v jeho aktuálním znění.
- 57 V posledně uvedeném případě by takováto situace mohla být kvalifikována nanejvýš jako předsmělní nebo kvazi smluvní, a mohla by tedy případně spadat pouze pod čl. 5 bod 1 tohoto nařízení, který je ustanovením, kterému je nutno z důvodu jak jeho znění, tak i jeho postavení v systému tohoto nařízení přiznat širší rozsah působnosti než článku 15 tohoto nařízení (viz obdobně v souvislosti s Bruselskou úmluvou výše uvedený rozsudek Engler, body 44 a 49).
- 58 Vzhledem k těmto skutečnostem a k neexistenci podstatného rozdílu ve znění mezi článkem 15 nařízení č. 44/2001 a článkem 13 Bruselské úmluvy, pokud jde o požadavek

uzavření smlouvy mezi stranami, je tedy nutno učinit závěr, že judikaturu vydanou ve výše uvedených rozsudcích Gabriel a Engler týkající se druhého z těchto ustanovení je nutno pro účely posouzení případu, jakým je případ dotčený ve věci v původním řízení, přenést na uvedený článek 15. V případě takto podobného znění mezi ustanovením Bruselské úmluvy a ustanovením nařízení č. 44/2001 je totiž nutno zajistit v souladu s devatenáctým bodem odůvodnění tohoto nařízení návaznost výkladu těchto dvou právních aktů, přičemž takováto návaznost je rovněž prostředkem k zajištění respektování zásady právní jistoty, která je jedním ze základů těchto právních aktů.

59 Je tedy třeba mít za to, že při současném znění článku 15 nařízení č. 44/2001 se odstavec 1 písm. c) tohoto článku nevztahuje na takovou žalobu, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, pokud se osoba provozující profesionální nebo podnikatelské činnosti smluvně nezavázala vyplatit přislíbenou cenu spotřebiteli, který požaduje její vyplacení. V tomto případě se uvedené ustanovení vztahuje na takovouto žalobu pouze za podmínky, že klamavý příslib výhry byl následován uzavřením smlouvy mezi spotřebitelem a společností provozující zásilkový prodej, ke kterému došlo učiněním objednávky u této posledně uvedené společnosti.

60 Na položené otázky je tedy nutno odpovědět tak, že v situaci, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, ve které se spotřebitel podle práva členského státu, na jehož území má své bydliště, a u soudu místa svého bydliště domáhá, aby bylo společnosti provozující zásilkový prodej usazené v jiném členském státě uloženo vyplacení výhry, kterou zdánlivě vyhrál, a

- pokud tato společnost za účelem pobídnutí tohoto spotřebitele k uzavření smlouvy mu zaslala jmenovitě určenou zásilku, která u něj mohla vyvolat dojem, že mu bude udělena cena, pokud o její vyplacení požádá zpětným zasláním „certifikátu, jímž se požaduje výhra,“ přiloženým k uvedené zásilce,

- aniž by udělení této ceny záviselo na objednání výrobků nabízených touto společností k prodeji nebo na zkušební objednávce,

je nutno vykládat pravidla o příslušnosti stanovená nařízením č. 44/2001 následujícím způsobem:

- na takovou žalobu podanou spotřebitelem se vztahuje čl. 15 odst. 1 písm. c) uvedeného nařízení za podmínky, že se podnikající prodejce právně zavázal tuto cenu spotřebiteli vyplatit;
- není-li tato podmínka splněna, vztahuje se toto ustanovení nařízení č. 44/2001 na takovou žalobu pouze tehdy, pokud spotřebitel u tohoto podnikajícího prodejce zboží skutečně objednal.

K nákladům řízení

- ⁶¹ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

V situaci, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, ve které se spotřebitel podle práva členského státu, na jehož území má své bydliště, a u soudu místa svého bydliště domáhá, aby bylo společnosti provozující zásilkový prodej usazené v jiném členském státě uloženo vyplacení výhry, kterou zdánlivě vyhrál, a

- **pokud tato společnost za účelem pobídnutí tohoto spotřebitele k uzavření smlouvy mu zaslala jmenovitě určenou zásilku, která u něj mohla vyvolat dojem, že mu bude udělena cena, pokud o její vyplacení požádá zpětným zasláním „certifikátu, jímž se požaduje výhra,“ přiloženým k uvedené zásilce,**

- **aniž by udělení této ceny záviselo na objednání výrobků nabízených touto společností k prodeji nebo na zkušební objednávce,**

je nutno vykládat pravidla o příslušnosti stanovená nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech následujícím způsobem:

- **na takovou žalobu podanou spotřebitelem se vztahuje čl. 15 odst. 1 písm. c) uvedeného nařízení za podmínky, že se podnikající prodejce právně zavázal tuto cenu spotřebiteli vyplatit;**

- **není-li tato podmínka splněna, vztahuje se toto ustanovení nařízení č. 44/2001 na takovou žalobu pouze tehdy, pokud spotřebitel u tohoto podnikajícího prodejce zboží skutečně objednal.**

Podpisy.